

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 2 (43)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2010

ББК 74.20

О - 59

УДК: 159: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 2 (43). — Рівне: РДГУ, 2010. — 116 с.

Збірник наукових праць містить статті які відображають теоретичні та практичні аспекти найважливіших проблем психологічної допомоги особистості.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 3 від 29. 10. 2010 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 08 — 7.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2010

відповідного психічного впливу з метою коригування їх поведінки, зміна кримінальної субкультури в цілому; здійснення психологічного впливу на засуджених з урахуванням гендерного, вікового чинника та об'єкта злочину.

Дана стаття не охоплює усієї проблематики; подальших психологічних досліджень потребують складові злочинної діяльності, особливості відбування покарання в місцях позбавлення волі, психологічні аспекти кримінальної субкультури та способи психологічного впливу на засуджених до позбавлення волі (або тих, хто відбув покарання) з метою коригування їх когнітивної, емоційної та мотиваційної сфери.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш та ін.; За заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – К. : Концерн «Видавничий дім «Ін Юре», 2004. – 1196 с.
2. Кримінально-виконавчий кодекс України // Голос України від 29.08.2003 - № 161.
3. Эжман П. Психология лжи. Обмани меня, если сможешь. – СПб. : Питер, 2010. – 304 с.
4. Наварро Д. Я вижу, о чём вы думаете / Д. Наварро, М. Карлинг; пер. с англ. О. Г. Белошеев. – Минск : «Попурри», 2009. – 336 с.
5. Девіантна поведінка. Вільна енциклопедія Вікіпедія // <http://uk.wikipedia.org>.

***Резюме.** Стаття посвячена проблемам предоставления психологической помощи осужденных к лишению свободы с целью их последующего исправления и ресоциализации. Автор приводит аргументы относительно необходимости осуществления психологического влияния с целью коррекции когнитивной, эмоциональной и мотивационной сферы преступников.*

***Summary.** The article is devoted to the problems of psychological support for the persons, who are deprived of liberty with purpose of their further correction and resocialization. The author gives reasons to the necessity of psychological influence realization on the criminals with the purpose of correction of their cognitive, emotional, and motivational sphere.*

УДК [159.923.2:331.54]:159.922.8

О.Д. ГЛАВИНСЬКА

ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ САМОСВІДОМОСТІ ТА САМОТВЕРДЖЕННЯ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

***Резюме.** У статті проаналізовані теоретичні засади проблеми професійної самосвідомості та самоствердження особистості, чинники формування ціннісних орієнтацій та особистісної ідентичності.*

***Ключові слова:** проблема самовизначення, професійна самосвідомість, ціннісні орієнтації, особистісна ідентичність.*

У проблемі розвитку активності особистості і реалізації її потенціалу суттєва роль належить самосвідомості. Вивчення самосвідомості у кожен віковий період розвитку особистості має важливе практичне значення, оскільки тільки з урахуванням психологічних закономірностей, їх природи та змісту можливо на науковій основі організувати виховну і розвивальну роботу з молоддю [4]. Існує суперечність між гострою потребою юнаків у самопізнанні та нездатністю адекватно реалізувати її, наслідком чого є зниження рівня адекватності та стійкості самооцінки формування «Я»-образу. Насамперед турботу науковців викликають юнаки із середньою та заниженою самооцінкою. На подібних самооцінках ґрунтується середній і низький рівні домагань. Шлях до саморозвитку і самоствердження найбільш продуктивний, якщо тип самооцінки юнаків характеризується здатністю ставити перед собою складні і достатньо відділені цілі та зусиллями для їх досягнення [5].

Постановка проблеми. Вивчення свідомості та самосвідомості є важливою науковою проблемою не лише психологічної науки, а й усієї сучасної теоретичної культури. У сучасних психологічних дослідженнях існують розбіжності у розумінні сутності розвитку особистості. Важливо розуміти, які психологічні фактори сприяють розвитку активної молоді, неповторної, унікальної особистості як продуктивної, діяльної, щасливої людини, професіонала за покликанням. У психологічних працях І.Беха, М.Боришевського, І.Булах, П.Гальперіна, М.Гінзбурга, Д.Ельконіна, О.Леонтьєва, С.Максименка, Н.Максимової, Л.Орбан-Лембрик, Р.Павелківа, С.Рубінштейна, М.Савчин, Н.Чепелевої закладені основи наукового аналізу проблем свідомості особистості. Поряд з цим у науковій літературі відзначається, що не зважаючи на зусилля психології та інших наук, проблема свідомості та самосвідомості особистості, особистісної ідентичності далекі від свого вирішення. Тому метою нашого дослідження є теоретичний аналіз проблеми вивчення самосвідомості особистості, її становлення та розвиток, а також ідентифікаційних структур у юнацькому віці.

Якщо кінцевим продуктом процесу самопізнання вважати динамічну систему уявлень людини про себе, то потрібно охарактеризувати її складові. «Самосвідомість – це усвідомлення людиною своїх дій та їх результату, думок, моралі та інтересів, ідеалів та мотивів поведінки, цілісна система самого себе і свого місця в житті» [1].

Самооцінка – це особистісне судження про власні цінності, яка виражається в установах, властивих індивіду. В цілому самооцінка виражає ступінь розвитку у людини відчуття самоповаги, особистісної цінності та позитивного відношення до всього, що входить до сфери власного «Я».

Тому низька самооцінка передбачає неприйняття себе самого, заперечення, негативне відношення до власної особистості. Можна виділити декілька джерел формування самооцінки, які набувають різного значення в процесі становлення самооцінки. Для юнацького віку характерна тенденція до порівняння себе з іншими, вплив однолітків в дитячому віці та юнацтві відіграє ведучу роль в розвитку ідентифікації і формуванні установок. Підлітки набагато легше ідентифікують себе з іншими підлітками ніж з старшими людьми. Самоусвідомлення визначає усвідомлення себе особистістю, яка грає різні ролі в різних ситуаціях. Якщо розуміти самосвідомість як засіб саморегуляції, можна припустити, що структура самосвідомості складається з таких компонентів: усвідомлення себе як суб'єкта діяльності та усвідомлення і оцінка себе в певних видах діяльності. Тому в професійній самосвідомості на першому плані знаходиться зміст, який визначається професійною діяльністю.

Професійна самосвідомість проявляється в належності до професійної групи, в пізнанні і самооцінці власних професійних якостей. Самосвідомість формується в процесі життєдіяльності і спілкуванні з оточуючими, є результатом пізнання себе, своїх дій, психологічних якостей. Виходячи з цього професійна самосвідомість – це проекція всіх структурних компонентів самосвідомості на певну професійну діяльність. Періодом виникнення свідомого «Я» рахується підлітковий та ранній юнацький вік. Практично всі психологи схиляються до думки що юність є критичним періодом формування самосвідомості, це і є основне новоутворення перехідного віку. Самоусвідомлення і інтерес до власного «Я» у підлітків обумовлюється змінами в характері. До 16-17 років виникають особисті новоутворення, які в психологічній літературі представлені категорією «самовизначення». Вивченню цієї проблеми присвячено багато досліджень. Вони концентрують увагу на двох основних питаннях. В роботах Б.Г.Ананьєва, Л.І.Божович, А.Н.Леонтьєва, С.Л.Рубінштейна, А.Спіркіна, В.Століна, І.Чеснокової в загальнотеоретичних та методологічних аспектах проаналізовані проблеми становлення самосвідомості в контексті розвитку особистості. В роботах Л.Божович [2] аналізується психологічна природа самовизначення. Відмічено, що проблема самовизначення виникає на певному етапі життя, на межі старшого підліткового віку і юнацтва.

Проблема самовизначення розглядається як потреба у формуванні смислової системи в якій об'єднується уявлення про оточуючий світ і самого себе, що передбачає відповідь на питання про особисте існування. Самовизначення тісно зв'язане з важливою характеристикою, як спрямованість в майбутнє, яке передбачає вибір професій.

І.В. Дубровіна вносить уточнення в розуміння проблеми самовизначення. Результати дослідження [3] дозволяють стверджувати, що основним психологічним новоутворенням юнацького віку слід вважати не самовизначення «як особисте, професійне», а психологічну готовність до самовизначення, яка передбачає формування самоусвідомлення, розвиток потреб, які забезпечують наповненість особистості, де центральне місце належить моралі, цінностям, орієнтаціям, що є перспективами становлення індивідуальності.

Психологічна готовність вийти в доросле життя, зайняти в ньому достойне місце залежить від особистісної зрілості. В зарубіжній психології аналогом поняття «особистісне самовизначення» виступає категорія «психосоціальна ідентичність», яка запропонована американським вченим Е.Еріксоном [7]. Центральним моментом його поглядів є аналіз «нормативної кризи особистості». Головним завданням, вважав Еріксон, є формування ідентичності в ситуації невизначеності власного «Я». Юнак повинен дати відповідь на питання: «Хто я?», «Що я можу?», «Який мій шлях?». В пошуках власної ідентичності молода людина вирішує які дії для неї важливі та встановлює норми для оцінки власної поведінки і поведінки інших людей. Цей процес пов'язаний з усвідомлення власної цінності і компетентності. З точки зору Еріксона важливим механізмом формування ідентичності є послідовна ідентифікація дитини з дорослим, що складає необхідну базу для розвитку психосоціальної ідентичності в підлітковому віці. Завдяки ідентичності суб'єкт реалізує свої наміри об'єднатися з іншими, запозичити у свій внутрішній світ їх норми, цінності, і тому формується уявлення про власне «Я» та вибудовується особистісна ідентичність.

Почуття ідентичності формується послідовно. Підліток намагається утворити єдину картину світосприйняття, в якій всі цінності та оцінки повинні синтезуватися. В ранньому юнацькому віці особистість прагне до переоцінки самої себе у відносинах з близькими людьми, суспільстві в цілому: фізичному, соціальному, емоційному планах.

Пошук ідентичності може відбуватися по-різному. Один з шляхів вирішення цієї проблеми полягає в програванні різних ролей. Деякі молоді люди після рольового експериментування та моральних пошуків починають пристосовуватися до певних цілей, інші зовсім минають кризу ідентичності. Загалом, це ті хто наслідує цінності своєї сім'ї та вибирає шлях запропонований батьками. Часто ідентичність набувається шляхом тривалих пошуків, спроб та помилок.

Важливе місце в процесі формування ідентичності займають ціннісні орієнтації. Ці складові структури особистості характеризують смислову сторону її спрямованості. Ціннісні орієнтації – це стійкі утворення моральної свідомості, компоненти світосприйняття, які виражають сутність моральності людини, загальні культурно-історичні настанови. Формування почуття ідентичності пов'язано з усвідомленням власної цінності і компетентності. Вагому роль в такому формуванні відіграють соціальні та професійні відносини. Такі відносини обумовлені виключністю особистості в склад референтної групи. Саме в таких відносинах формується прийняття себе як спеціаліста.

Професійне самовизначення можна розглядати як реалізацію способів взаємодії з оточуючим світом, пошук сенсу в діяльності. Сучасному суспільству потрібен професіонал який знає своє діло, може самостійно приймати рішення і відповідати за них.

Важливим фактором, який на сьогодні визначає професійне самовизначення є комерціалізація відносин. Відбувається заміна професійної кар'єри на комерційну, що не дає можливості молодій людині професійно визначитися.

Перехідний стан економіки обумовлює відхилення в системі професійних цінностей: сучасна молодь вступає в ринкові відносини, прагне добитися матеріального благополуччя. Необхідність існування в ринкових умовах примушує змінювати своє покликання. Тобто, особистість мотивується на оволодіння «прибутковою професією» і дуже часто в молодих людей не вистачає необхідних для цього якостей. Спостерігається також протиріччя між мотивацією вибору професії і можливістю оволодіти нею.

В останні роки зросла тенденція престижу освіти. Статистика свідчить, що кількість абітурієнтів, які бажають вчитися в вузах збільшилася. Самими престижними рахуються фінансові та юридичні спеціальності. Ринкові відносини характеризуються динамічністю, ризиком безробіття. Від спеціаліста потребується високий рівень професіоналізму, якість щодо виконаної роботи. Він повинен бути цілеспрямованим, здатним до саморозвитку, стресостійким.

Нами було проведено опитування студентів історико-соціологічного та психолого-природничого факультетів Рівненського державного гуманітарного університету за методикою М.Рокіча з метою визначити базові цінності і такі, які є головними при виборі професії. Було опитано 81 студента. Обробка результатів показала, що головним у виборі професії є загальні для всіх студентів цінності: на першому місці – цікава робота, хороша зарплата, можливість творчо проявити себе; на останньому – рівність, світ прекрасного, соціальне визнання. При виборі базових цінностей підходи гендерно диференціювались. Для юнаків важливішими були – свобода, стабільність в країні та соціальне визнання. Дівчата віддали перевагу категорії щастя, свободи та внутрішній гармонії. З низьким рейтингом були цінності – рівність і почуття прекрасного.

Порівняльний аналіз даних по факультетах показав, що студенти факультету психолого-природничих наук свою перевагу у виборі віддають гармонії, щастю, наявності хороших і вірних друзів, на останньому місці – рівність. Студенти

історико-соціологічного факультету вважають найважливішою цінністю повноцінне життя і свободу, на останньому – стабільність в країні. Ціннісні орієнтації найважливіші елементи внутрішньої структури особистості, закріпленні життєвим досвідом індивіда, всією сукупністю його переживань. Вони відмежовують істотне і важливе для кожної людини від неістотного. Через це ціннісні орієнтації виступають суттєвим чинником обумовлюючи мотивацію дій і вчинків особистості. Як внутрішній компонент самосвідомості особистості, ціннісні орієнтації впливають на її установки, мотиви, потреби і займають вагоме місце у формуванні ідентичності особистості [6].

Отже, можна зробити висновок, про те, що професійне середовище впливає на формування особистісної ідентичності, має свою ідеологію, свої критерії оцінки професійних можливостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания. – Л., 1968.
2. Божович Л.И. Этапы формирования личности в онтогенезе // Вопросы психологии. – 1979. - №4. – С.23-24.
3. Дубровина И.В. Школьная психологическая служба. – М., 1991.
4. Психология самосвідомості: історія, сучасний стан та перспективи дослідження. // За ред. С.Д. Максименка, М.Й. Боришевського. – К., 1999.
5. Свіденська Г.М. Активний розвиток самосвідомості як запорука формування здібної до рефлексії особистості. Актуальні проблеми психології. Том 6. // За ред. С.Д. Максименка. – К., 2002. – Вип.3. (2 частина). – 302 с.
6. Лисовский В.Т. «Отцы» и «дети»: за диалог в отношениях: Социологическая публицистика // Социол. исслед. – 2002. - №7. – С.11-116.
7. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис /Под ред. А.В.Толстых. – М., 1996.

Резюме. В статье проанализированы теоретические основы проблемы профессионального самосознания и самоутверждения личности, факторы формирования ценностных ориентаций и личностной идентичности.

Summary. The article analyzes the theoretical principles of problems professional identity and self-identity, the factors forming the values and personal identity.

УДК 15:37:[37.011.32:378]

О.О. ДЕМЧУК

ПСИХОЛОГІЧНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Резюме. У даній статті підіймається питання щодо висвітлення в психології закономірностей організації професійного самовиховання майбутніх педагогів.

Ключові слова: педагог, особистість, самовиховання, самовдосконалення, самохвалення, самозаохочення.

Постановка проблеми. Досвід навчально-виховної діяльності вищих педагогічних закладів освіти переконує: ефективно вирішити питання підготовки майбутніх учителів можна лише за умови, що в цьому процесі братимуть активну участь самі студенти. Професійне самовдосконалення майбутнього педагога — це свідомий, цілеспрямований процес підвищення рівня своєї професійно-педагогічної компетенції і розвитку професійно значущих якостей відповідно до зовнішніх соціальних вимог, умов професійної педагогічної діяльності і власної програми розвитку. В основі цього процесу лежить психологічний механізм постійного подолання внутрішніх суперечностей між наявним рівнем професіоналізму ("Я — реальне професійне") і деяким уявним його станом ("Я — ідеальне професійне"). Професійно-педагогічне самовдосконалення майбутнього педагога відбувається у двох взаємопов'язаних формах - самоосвіті і самовихованні, які взаємно доповнюють один одного. Основним змістом самоосвіти, як зазначалося вище, є удосконалення наявних у студента знань, умінь і навичок з метою досягнення бажаного рівня професійно-педагогічної компетенції.

Метою цієї публікації є обґрунтування категорії самовиховання як підґрунтя власної життєвої і професійної успішності. Самовиховання виступає як активна, цілеспрямована діяльність студента із систематичного формування і розвитку в собі позитивних та усунення негативних якостей особистості [4,32].

Самовиховання проходить інколи непомітно для самої людини. Вона розвиває сильні сторони своєї натури, долає недоліки і не завжди усвідомлює, що займається самовихованням. Зрозуміло, що таке неусвідомлене самовиховання, зазвичай, має епізодичний характер, відбувається без чіткого плану і розгорнутої програми, що не може не знизити його результативності. Набагато вищою ефективністю характеризується цілеспрямоване усвідомлене самовиховання [6,19].

Результати дослідження. Організуючи процес самовиховання студентів першого курсу, викладачі спираються, передусім, на той факт, що для них є характерним займатися самоаналізом, самооцінкою, самовихованням, але практика засвідчує, що, зазвичай, це проходить нецілеспрямовано щодо майбутньої професії. Щоб самовиховання стало професійно усвідомленим та цілеспрямованим, майбутній педагог повинен відчувати, оцінити свою придатність до педагогічної професії.

Основні завдання вищого педагогічного закладу освіти щодо самовиховання майбутніх учителів:

- показати значення, актуальність процесу самовиховання для всебічного розвитку особистості людини;
- допомогти студентам в адекватній самооцінці своєї особистості;
- пробудити бажання зайнятися професійним самовихованням;
- допомогти розробити програму самовиховання, шляхи та засоби її реалізації;
- стимулювати у студентів потребу до організації самовиховання школярів у своїй подальшій практичній діяльності.

Основні причини, які ускладнюють організацію процесу самовиховання студентів — поверхове знання змісту і специфіки педагогічної професії, вимог, які вона ставить до вчителя; відсутність достатніх знань про професійне самовиховання, про методіку його здійснення; відсутність допомоги в організації професійного самовиховання з боку викладачів [8,174].

З М І С Т

<i>Від редакції</i>	3
Ямницький В.М., Литвиненко С.А. Ігротерапія як засіб психологічної допомоги дітям і підліткам	4
Павелків Р.В. Проблема пошуку та впровадження інноваційних психолого-педагогічних технологій розвитку особистості в освітніх закладах	6
Воробійов А.М. Психологія перфекціонізму.....	9
Артемова О.І. Проблеми психологічного супроводу дезадаптованих учнів загальноосвітньої школи	12
Бабак К.В. Професійний розвиток особистості як психологічна проблема	14
Безлюдна В.І. Народження другої дитини як фактор розвитку материнської сфери	16
Бучко В.Б. Проблеми надання психологічної допомоги засудженим до позбавлення волі.....	18
Главінська О.Д. Проблема професійної самосвідомості та самоствердження у юнацькому віці.....	21
Демчук О.О. Психологічні закономірності організації професійного самовиховання майбутніх педагогів	23
Демянюк О.Б. Інтегративний підхід у контексті психологічної допомоги особистості	26
Джеджеря К.В. Цінності як смислова основа подолання особистісних комунікативних труднощів.....	28
Дружиніна І.А. До питання вивчення феномену ідентичності у сучасній психологічній науці	31
Жигайло О.О. Особливості розвитку свідомості та самосвідомості молодших школярів	34
Ілляш С.Д. Психологічні аспекти розвитку професійного саморозуміння майбутніх педагогів	36
Кириченко Н.А. Психологічні особливості цілетворення та цілепокладання	39
Корчакова Н.В. Вплив особистісних характеристик на формування рольової поведінки у сфері батьківства	43
Кравчук М.М. Проблеми впливу небезпечних ситуацій на формування життєвих перспектив підлітків з девіантною поведінкою	45
Кулаков Р.С. Мотиваційні чинники професійного самовизначення у ранньому юнацькому віці	48
Лисяк О.М. Проблема внутрішньої конфліктності ціннісно-смислової сфери особистості.....	51
Маркович О.В. Психотерапевтична роль медичної сестри при спілкуванні з пацієнтами	54
Матейко Н.М. Особливості надання психологічної допомоги школярам, які проживають на екологічно несприятливих територіях.....	57
Мельник І.Я. Просоціальна поведінка як складова соціальної компетентності.....	60
Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З. Організаційні основи догляду за психічнохворими в умовах стаціонарного лікування	63
Назарець Л.М. Посередництво психолога у вирішенні проблеми взаємодії батьків і дітей	67
Нестерук-Володимирець О.В. Психологічний супровід профільного навчання в позашкільному закладі нового типу – палаці дітей та молоді м. Рівного	69
Ніколайчук Г.І., Ніколайчук І.О. Проблема розуміння художнього тексту студентами вищої школи	73
Павелків В.Р. Особливості психодіагностики відхильної поведінки підлітків	75
Палагнюк В.В. Теоретичні засади психологічної допомоги в процесі професійної адаптації викладача-початківця ВНЗ	77
Пивоварчук Т.О. Психологічні особливості інтенсивного розвитку комунікативних здібностей студентів у процесі вивчення іноземної мови.....	79
Рибак В.А. Психологічні засади формування самоставлення студентів з особливими потребами	82
Косарєва О.І., Рудь Г.В. Особливості прояву механізмів психологічного захисту в підлітковому віці	84
Савуляк В.О. Корпоративна культура як чинник особистісного зростання працівників організації.....	87
Садова І.І. Соціально-психологічні проблеми сімей, пов'язані з вихованням дітей з особливими потребами у контексті загальної ситуації в Україні	89
Созонюк О.С. Концептуальні засади коучингу як форми психологічної допомоги.....	92
Сторож О.В. Психологічні особливості творчої соціалізації особистості на етапі ранньої юності	95
Хомич І.С. Самовідношення у молодшому шкільному віці	98
Цуканова М.С. Соціально - психологічна допомога та реабілітація бездоглядним і безпритульним дітям у притулку	100
Чала Ю.М. Проблема розвитку особистісного досвіду психолога під час тренінгової роботи та шляхи її розв'язання	103
Череп В.Ю. Психологічний супровід молодшої сім'ї з первістком: основні напрямки	106
Шмига А.І. Недоліки організаційної культури як одна з причин професійного «вигорання», превентивні методи та шляхи подолання	108
<i>Відомості про авторів</i>	112

Наукове видання

ОБНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 2 (43)

Свідоцтво про державну реєстрацію: Серія РВ № 540/93-Р від 03.11.2009 р.

Заснований у 1996 р.

Редактор збірника Воробйов А.М.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 22.10.2010 р. Підписано до друку 29.10.2010 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 29,14. Обл. вид. арк. 29,14. Замовлення № 84/1 Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 2 (43). — Рівне: РДГУ, 2010. — 116 с.**

ISBN 966 — 7281 — 08 — 7.

Збірник наукових праць містить статті які відображають теоретичні та практичні аспекти найважливіших проблем психологічної допомоги особистості.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 159: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20